

árfolyamesélyekre alapított művelet, hanem a fennforgó körülmények között bankszerű készpénzbefektetésre legelőnyösebbnek mutatkozó alkalom, semmiesetre sem tekinthető kockázatos pénzügyi vállalkozásnak. (1915. évi november hó 20-án 6926/1915.)

*

A háborús segélyeknek a végrehajtás alóli mentessége. Azok a segélyek, amelyeket a háború idejében katonai szolgálatot teljesítő személyek vagy hozzátartozóik, vagy a háború okából mások közpénztártól, intézettől, társaságtól vagy egyesektől kapnak — amennyiben külön jogszabály másként nem rendelkezik — a végrehajtás alól ki vannak véve és ennél fogva még a végrehajtást szenvedőnek beleegyezésével sem foglalhatók le. (M. kir. Ministerium 1915. decz. 14-én kelt 4427/1915. M. E. számú rendelete.)

*

A hadseregszállítások illetéke. Az országgyűlés által elfogadott indemnitási javaslat 14. §-ában kimondja, hogy a katonai (hadsereg, haditengerészet és honvédség) hatóságokkal létrejött szállítási, építkezési, fuvarozási és egyéb vállalkozási megállapodások után, a szerződési II. vagy III. fokozat szerinti illetéket az 1881. évi XXVI. t.-cz. 10. §-ában szabályozott módon, az esetben is le kell róni, ha a jogügylet levélbe foglaltatik, vagy arról okirat nem állítatik ki. Katonai hatóságoknak tekintendők e rendelkezések alkalmazása szempontjából a cs. és kir. katonai és haditengerészeti, továbbá a m. kir. honvédparancsnokságok, csapatok, intézetek és egyéb hivatalok. Ez a rendelkezés alkalmazandó az 1914. augusztus 1. óta létrejött valamennyi ilyen megállapodásra is, amennyiben az azokon alapuló követelések kiegyenlítése már a jelen törvény hatálybalépte után történik. A már lerótt szerződési illetékek visszakövetelésére nem állapít meg igényt az a körülmény, hogy az 1914. augusztus 1. után, de még a jelen törvény hatálybalépte előtt létrejött megállapodás okiratba nem foglaltatott.

*

Személyi hírek. Velsz Emil erzsébetfalvai kir. közjegyző elhalálozott. — Dr. Dömötör Sándor kecskeméti kir. közjegyző-helyettes Szilágycsehre kir. közjegyzővé kinevezetett.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 12 kor. Félévre . . . 7 „	Felelős szerkesztő: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, VI, Andrassy-út 1.
--	---	--

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — A porosz ügyvédközjegyzőség. — Közjegyzői díjak és az örökösödési illeték. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény

(1874:XXXV. és 1886:VII. törvénycikkek)

története.

Irta: Rupp Zsigmond, budapesti kir. közjegyző.

(Folytatás.)

Csemeghy Károly (kényszerellenes) beszédét terjedelmesen véljük közlendőnek.

Ő, amint első beszédében is kifejtette, a kényszer behozatalának vagy mellőzésének kérdését nem elvi, hanem *célszerűségi kérdésnek* tekinti, szerinte ugyanis, ha megvannak a *szükséges előfeltételek*, akkor a kényszer behozatala igen hasznos, ellenkező esetben ártalmassá válhatik. Az ilyen célszerűségi kérdés pedig a priori nem ítéhető meg akként, hogy biztosan meg lehessen állapítani, vajjon az miféle következményeket von majd maga után.

Steiger képviselővel szemben, aki szólónak szájába adja azt az állítást: hogy „Magyarországon nincs elég képzett ember,” azt

a következtetést vonhatná le, hogy nem a kényszert, hanem magát a közjegyzői intézményt nem kell behozni! A közjegyzők kisebb vagy nagyobb száma itt a kérdés, amely elsősorban felvetendő. Határozottan azt hiszi pedig szónok, hogy oly nagyszámú minősített egyén, mint amennyi a kényszer behozatala mellett okvetlenül szükséges: ez idő szerint nem létezik. (!)

„Azt mondják, hogy az igazságügyminister maga, midőn az 54. §-ban némely esetekre nézve a közjegyzői okiratokat okvetlen szükségesnek nyilvánította, már elismerte volna, hogy a megkívánt feltételek léteznek. Nézete szerint azonban az 54. § maga után vonhatja ugyan azt a következményt, hogy egyik vagy másik az ott megjelölt ritka kivételes esetben messze lesz kénytelen fáradni azért, hogy megtalálja azt az egyént, aki fel van ruházva mindazon kellékekkel, melyeknél fogva aggály nélkül reá lehet bízni a szóban levő hatáskört; de a kivétel és a rendszer közt roppant különbségek vannak.“

„Azt mondták, hogy azért kell behozni a kényszert a tulajdonjogra nézve, mert hisz a tulajdonjog meg nem támadható, míg ellenben a zálogjog mindig megtámadható.“

Szóló gyakori ügyvéd volt, azonban azon ellenvetéssel sohasem találkozott, hogy a tulajdonjog — ha egyszer be van kebelezve — nem volna megtámadható. Ott a tulajdoni kereset, az actio publiciana! sehol sincs kimondva, hogy aki tulajdonából jogtalanul „kihelyezettetett,“ nem indíthat tulajdoni keresetet. Visszaélések a kényszer mellett sincsenek kizárva.“

„Nem tartja szóló oly erős argumentumnak azt sem, hogy „faluhelyen korcsmában, bor közt irnak szerződést,“ megalkusznak az emberek, egyik ezt, a másik azt mondja, elmennek a jegyzőhöz (már t. i. a falusihoz) és kész a szerződés! mert hisz a közjegyző közbenjárása sem biztosítja mindig az anyagi jognak megfelelő szerződést.“

„Igen erős argumentumnak tartaná, ha állana az, hogy azon tagadhatatlanul roppant nagy visszaélések, melyek előállnak a tulajdonjog át nem írása következtében, a közjegyzői kényszer által megszüntetnének, csak hogy közjegyzői okirat mellett is megtörténhetik a tulajdonjog átíratásának elmulasztása. Egyáltalában e részben két eset következhetik be. Megtörténhetik, hogy nem lesz sem okirat, sem bekebelezés, mert nem bizonyos az, hogy okirat szerkesztése végett mindenki el fog menni a közjegyzőhöz. De mi

tartja vissza az embereket a bekebelezéstől? A tudatlansággal párosult lomhaság, mely oka annak, hogy a fél saját jogaira nem ügyel fel azért, mert az adott pillanatban bizonyos formalitások teljesítésére fáradságot fordítani, vagy talán csekélységet költenie kellene. Más tényezők szükségesek arra, hogy e hátrányok kiküldtessenek. Itt a községi rendszer, (!) a jegyzők buzgalma, és az administratív és pénzügyi hatóságok közbenjárása, a felügyelet az, amely ezt a végtelen nagy hátrányt, a bünöknek (?) e forrását meg fogja szüntetni, és egyszersmind pénzügyi szempontból azon előnyöket fogja eredményezni, amelyeket azokhoz a törvényhozás kötött és nem a közjegyzői kényszer, mely egyik vagy másik esetben meg fogja ugyan talán akadályozni a bajt, de egyáltalában nem fogja e hatályt rendszer gyanánt kifejteni? Abból, hogy meg kell ma is tudni az ingatlan helyrajzi számát, azon következtetés vonatott le, hogy ha ma a közjegyzői kényszer nem is létezik, mindamelllett a tulajdoni átruházásnál meg kell tenni mindazon fáradságos lépéseket, melyek a kényszer behozatalával járnak. Ez az argumentum nagyon messze megy. Mert ebből ismét az következne, hogy nem consequens: a kényszert ki nem terjeszteni a zálogjogra is, mert azon birtokról, mely jelzálogul köttetik le, ugyanaz áll, mint a tulajdonjog bekebelezéséről, ott is meg kell határozni az ingatlant, ki kell jelölni a helyrajzi számot. Ez tehát érv gyanánt a kényszer mellett nem fogadható el.“ Ragaszkodik kifejtett álláspontjához.

Remete Géza fejtegetései ugyan értéktelenek, de megérdemlik, hogy azokat azon színvonal magasságának jellemzése céljából közöljük, amelyből egyes kontárkodó honatyáink tudományos kérdésekhez is hozzá szoktak szólani. Szóló ugyanis kijelentvén, hogy bár a külön véleményben kifejtett elveknek híve s a kényszert telekönyvi ügyekben is óhajtaná a közjegyző hatáskörébe utalni, szóról-szóra így folytatta beszédét:

„A megbízhatóság tekintete igen fontos, mert ügyvédi oklevelet fölmutatni képes egyéneket nem kétlem, hogy kellő számban nyernék; de tapasztaljuk, hogy főleg a kormánynak 1876. év óta elkövetett visszaélései az ügyvédi kart mennyire megméltelyezték, amennyiben sokat számlál az ügyvédi kar tagjai között, kik kegyelemnek köszönhetik a diplomát. Mert mindenkinek, aki

csak két-három iskolát végzett: megengedték az igazságügyérek a bírói és ügyvédi vizsga letételét, úgy hogy kicsapott mesterek, irnokok, községi jegyzők s zsandár-őrmesterek folyamodtak a gymnázialis s a jogi tanfolyamok elengedéseért, és különböző szolgálataik s toborzott pártfogóik odasegítették őket, hogy a legképzetlenebb emberek betolakodtak az ügyvédi karba. Ez okozza ezután az ügyvédi karnál mutatkozó s többek által jelzett proletariátust.*

„Én csak Zalamegyéből is tudnék fölhozni több példát különösen egyet arra is, hogy az illető egyén a falusi iskolák porán túl egyebet nem is ismert, s szolgálatának, melyeket jelezni nem akarok: jutalma mégis az lett, hogy ügyvéddé avangiroztatott, s ráadásul tekintélyes bírói állással is megajándékozott.“

Aztán így folytatja a szóló: „Igaz van az államtitkárnak, ha kijelenti, hogy a tudomány és képzettség adja meg a tekintélyt, csak hogy ne higgye a kormány, hogy ezen tudományt és képzettséget „engedélyezni“ is lehet. Persze be kell ismernie, hogy a mostani igazságügyminister ezen lejtőn nem halad elődei példáján, mert hisz egyebek közt belátja azt, hogy bizony nevetséges dolog lenne, ha magát az igazságügyministert, kinek a világ nem ismeri hangja kiváló voltát, egyszerre valamely híres dalszínház első énekesévé tennék. Ő tehát, hódolva az előtte megdönthetetlen abbeli érveknek, hogy megbízható és képzett egyéneket oly számban, aminőt kényszer esetében fel kellene állítani, Magyarországon egész biztossággal nem találhatnánk, — a kényszer ellen szavaz.“ (Más fájdalmai szólnak nem volnának!)*

Kasper Mihály nem pártolja a közjegyzői kényszert, — mely tekintetben csak egy gyakorlati érvet említ fel, utalva ugyan arra, hogy Erdélynek nagyobb részében, ahol a legtöbb vételi- és csereszerződések rendszerint csak egyes földrészletekre terjednek ki, melyeknek az ára alig 10, 20, 40 forintot tesz, ott egyáltalában igazolhatlan volna a népnek még a közjegyzői és hitelesítési kényszer vasjarmát is a nyakára tenni és azt — eltekintve a nagy költségtől — minden apróságért a közjegyző

* E hatalmas pertractatio olvasható a képviselőház 1874. évi naplójában. Szíves elnézést kérünk az olvasótól, amidőn e beszédet is kivonatban közöltük, tettük ezt csakis példa gyanánt. annak szomorú megvilágítása végett, hogy néha mily elemek kontárkodnak — mintegy haza beszélve a parlamentben.

székhelyére 10—15 mérföldnyi utazásra kényszeríteni. Különböző barátja az intézménynek, meg lévén győződve, „hogy a nép mindenütt, hol az ügyvédek, községi jegyzők vagy zugirászok által sértve érzi magát, a maga jószántából fogja használni az intézményt.“

Lázár Ádám: (a képviselők türelmetlensége ekkorára már oly fokra emelkedett, hogy szónokot lármás „szavazzunk!“ szavakkal megszakították.)

A kényszert mindaddig nem szavazza meg, míg a közjegyzők száma, székhelye és a díjszabályzat megállapítva nincsen. A nép már a telekkönyvi kényszert is „irtózáttal“ tekinti. Birtokváltás esetében akárhányszor elkerüli a költségek miatt a telekkönyvezést. Mennyivel inkább fog visszariadni, ha a közjegyzői okiratokra is kell költekeznie!

(És most következik a többi ismert ellenérvek variációja.)
Meghajol Csemeghy érvei előtt és a kényszert visszautasítja.

Vargics Imre a kényszer ellen szavaz. Elsősorban olyértelmű kényszert kell létesíteni, mely telekkönyveinknek nemcsak rendbehozatalára, hanem rendbentartására is alkalmas, *ilyen a hagyatéki kényszer*. Különböző is szerinte „aprólékos ügyeket tárgyzó adásvévesi szerződések nem is igénylenek különös jogi képzettséget, nyomtatott mintákkal is lehet azokon segíteni, ha benne van az eladási átruházás és az átkebelezési engedély.“ (!)

(Folyt. köv.)

A porosz ügyvédközjegyzőség.

Irta: Dr. Veszely János, szakolczai kir. közjegyző.

(Folytatás)

A Codex Fridericianus, Weessler szerint, a brandenburgi bizonyítási rendszert követi, utóbbi pedig a szász jogelv hatása alatt áll, amely szerint a közjegyzői okirat nem önmaga által és önnönmagában, hanem csak az ügyleti tanúk által és a tanuvallomások folytán bizonyít. Adott esetben azonban az okirat valódisága más, valódi okirattal való összehasonlítás útján is bizonyítható (C. F. III. 26. 5. §), amely rendelkezésre az akkori viszonyok között, már csak azért is szükség volt, mivel a köz-

jegyzői okirat eminens külkelléke, a közjegyzői pecsét alakja, rajza és szövege nem volt egységes, általános kötelező módon szabályozva, miért is az, a közjegyző egyéni ízlése szerint, akár körirattal, akár anélkül, különböző alakulatot, csillag, kereszt, levél, fa, virág alakját és rajzát viselte. (L. Büsching: De signis seu signetis notariorum veterum in Silesiacis tabulis. Breslau 1820.) A berlini közjegyző pecsétjén, 1779-ben már a porosz sas látható. A már egyszer választott pecsét azonban nem volt önkényesen változtatható. (R. N. O. 16. §.)

A C. F. szerint közjegyző csak az lehetett, aki jogot végzett és in pleno vizsgát tett. Úgy a C. F., valamint a R. N. O. azonban minden systema nélkül, csupán egyes detail részletek tekintetében disponált és csupán részleges alkotásokat létesített, teljes rendezést, avagy rendszeres codificatiót ezen a téren még nem találunk. Ellenben az 1771-iki „Instruktion für die Notarien in den Königlichen Preussischen sämtlichen Provinzien“,* a porosz közjegyzőséget systematikusan, általánosan, teljesen szabályozta, itt már a közjegyzői minősítés és működés előfeltételei praecis módon voltak föllállítva, ezek szerint: jogvégzettség, vizsga és királyi adományozás szükséges. Székhelyét a közjegyző, azon tartományon belül, melynek Landes-Collegio-jánál bejegyeztetett, szabadon választhatta. A Landes-Collegio, a közjegyző felügyeleti hatósága, melynek engedélye nélkül székhelyét más provinciába át nem tehetette. A közjegyző hatáskörébe, sőt most már joggal mondhatjuk, hatósági körébe: szerződések, végrendeletek felvétele, leltározások fogantatása és „más oly cselekmények teljesítése tartozott, amelyek a bíróság hatáskörébe utasítva nem voltak.“ Szervezetileg a közjegyző az illető provincia igazságügyi és jogszolgáltatási szervezetével organicus kapcsolatba hozatott és úgy in thesi, mint de facto annak valóságos organumává, alkatrészévé, hivatalnokává vált, egykori önállóságából, a már említett korlátok között, egyedül a székhely szabad választási joga maradván meg.

E sajátságos szervezésben a közjegyzői és ügyvédi foglalkozás továbbra is egy kézben maradt, minek következtében az Instruktion, a két különböző természetű foglalkozás collisiójából előálló incompatibilitást, a már meglevő rendelkezések felfrissítésével szabályozta. V. Károly tilalmát, hogy nem szabad a köz-

* Weissler id. m.: V. Erste Notariatsordnung. 32—36.

jegyzőknek oly ügyekben perbeli képviselőt vállalniok, amelyekben mint közjegyzők működtek közre (. . . in denen Sachen, darinnen sie als Notarien gebraucht) az Instruktion más szavakkal, más formában, de azonos értelemben ismételte s így az Instruktion szerint a közjegyző oly tárgyban és ügyben, melyben advocando szolgált: közjegyzői ügyködést nem végezhetett és viszont oly ügyben és tárgyban, melyben közjegyzői ügyködést végzett: a felek valamelyikét advocando nem szolgálhatta. Ezen incompatibilitással természetesen az akkori jogi irodalom is foglalkozott és e kérdésben a communis opinio az volt: in qua causa quis est Notarius, in ea non potest esse advocatus (Goebel-Franckenfeldt Diss. de Notariis. Helmstadt 1723.).

Az okirat felvétele továbbra is három phasisból állott: a felek és a tanúk által aláírt jegyzőkönyv felvétele —, Instrument kiállítása — és ennek hitelesítéséből (Urschrift — Aufertigung — Beurkundung). Az ilyen Instrumentnek olyan közhitelessége és bizonyító ereje van, mint a bírói okiratnak. A felek, vagy a bíróság megbízásából a közjegyző tanúkihallgatást is fogantatosíthat, esküt azonban csak kivételes esetekben vehet ki.

A porosz közjegyzőség és ügyvédség történeti fejlődésében fordulópontot jelent Carmer kancellár működése.* Ez a nagy szellem és organisator az ügyvédséget és közjegyzőséget államosította, s ezen új szervezésben a jobb ügyvédek, mint a perbeli képviselőre is hivatott Assistenzrätthe, a kevésbé jó ügyvédek, mint a perenkivüli ügyek ellátására hivatott Justizkommissare szerepeltek. Az ügyvédség a bíróság integrans alkatrészévé vált, viszont a közjegyzőség önálló és kizárólagos foglalkozássá fejlődött, mindkettő az állam hivatalnoki organismusával szervi kapcsolatba jutott, de míg egyfelől a két szervezet functio és hatáskör tekintetében egymástól élesen és distinct módon különvált, addig másfelől hivatalnoki jelleg, minőség és állami dotatio tekintetében egymással compact módon egyesült.

Az 1781-ben kihirdetett corpus juris Fridericianum III. rész VII-ik fejezetében a Justizkommissarok hatáskörét szabályozta, melynek értelmében ide tartoztak: a perenkivüli képviselőtek, a végrehajtások fogantatásai, csőd- és felszámolási ügyekben a hitelezők, — bűnügyekben a felek képviselőte és a közjegyzői

* Weissler id. m.: Die Carmerschen Bildungen. 37—43.

funciók. Oly egyezségek, melyek tárgyának értéke a 200 tallért meghaladott, közjegyző előtt voltak kötendőek. Ingatlanokra vonatkozó ügyletek most már akár bíróság, akár közjegyző előtt köthetők, e téren tehát, legalább a tételes jog szerint, a közjegyzőnek a bírósággal concurráló hatásköre lett, habár de facto ezen ügyletek ezentúl is a bírósági hatáskörben maradtak, tekintettel arra, hogy azok dologjogi hatályszerzése, a porosz sajtáságos telekkönyvi rendszerben, továbbra is a bíróság megerősítésétől függött. A közjegyzői okirat, Carmer bizonyítási rendszerében, most már önnönmagában bizonyít, de csak akkor, ha a documenti publici összes kellékeivel bír.

A szervezetet illetőleg, Carmer közjegyzői Collegiumot létesített, melynek minden közjegyző tagja volt, mely Collegium valamely állami épületben kapott hivatali helyiséget. A collegium élén, a közjegyzők sorából a porosz igazságügyminister által kinevezett igazgató állott, ki minden egyes okiratot felülvizsgált, a szegények részére pártfogó közjegyzőt rendelt, az iroda fölött felügyelt, a collegiumot esetről-esetre összehívta és tanácskozásait vezette.

A közjegyzői okirat említett alakja és kiállításának 3 phasisa nem változott.

Carmer közjegyzőségét tehát a hivatalnoki jelleg, az önállóság, az egységesség és a corporális szervezet — Carmer ügyvédségét pedig a hivatalnoki jelleg, a judicialással való egyesítés (Richter-Anwalt) és a bírósági szervezet jellemzik.

Habár Carmer közjegyzősége modern alapelveken épült, mindazonáltal, az akkori jogi forgalomhoz képest oly szűk működési területkörre szorítkozott, mely létét s fennállását semmiképen nem biztosíthatta. Az ingó forgalom még csekély, a kötelmi jog még fejletlen volt, ellenben a dologjogi forgalom már élénk, a dologjog már fejlett volt, ennél fogva a szerződések többségét azon ügyletek szolgáltatták, amelyek a dologjogi forgalmat közvetítették, ezen szerződések felvételét, vagyis a dologjogi ügyletek, avagy porosz terminológiával élve, a dologi szerződések, az elvont szolgáltatási ügyletek, amelyek alapján t. i. a porosz telekkönyvi bíró a bejegyzést elrendelte* (Auflassung), a bírósági Urkundamt előtt köttettek, úgyhogy a szerződések ezen faját a porosz Urkundamt quasi monopolisálta.

* A dologi szerződés (dinglicher Vertrag) elvont természetére nézve l. a m. ált. polg. törvénykönyvi T.-hez indokolás dologjogi részét. III. czím.

A Justizkommissarok hatásköre tehát csak látszólag volt nagy területű s így az intézmény, noha modern és plasticus volt, oly jogrendbe helyeztetett, amelyben Carmer Justizkommissarjának alig volt egyéb funciója és rendeltetése, mint hogy — miként Szilágyink az ellenzék által követelt önálló magyar consulbiróról mondta — a maga plasticus, önálló voltát fényesen és tétlenül demonstrálja. Ebből azonban sem intézmény, sem egyén nem existálhat. A C. j. F. a végrendeletek felvételét is a birói hatáskörbe utalta, az 1783-iki Hypothekenordnung 15. §-a az Urkundamt virágzását továbbra is teljesen biztosította, a porosz Bestätigung dogma továbbra is telekkönyvi dogmának maradt, s így a Carmer-féle Justizkommissariat pompás és államilag dotált sine curavá vált, úgyhogy az 1783-iki Erlass kénytelen volt a Justizkommissarok előtt a perbeli működést ismét megnyitni, a perbeli képviselő vállalását ismét megengedni, miáltal a Carmer-féle tiszta organisatióból, az élet s a porosz tkvi jogrend ismét a régi zavaros Anwaltnotariat-ot fejlesztett ki, az ő kimeríthetetlen collisioival és incompatibilitásaival együtt.

Az újabb mozgalmak* a francia uralomra vezethetők vissza. Franciaországban, állítólag Szent Lajos kora óta, alkotmányos jogelv alapján volt a perenkivüli eljárás a perestől különválasztva. A francia közjegyzőség kizárólagos okiratolási ügykörrel fölrüházott s a bíróságtól független szervezet volt, sőt ha birói functio során akár okirat felvételének, akár perenkivüli cselekmény teljesítésének szüksége merült fel, a francia bíró azzal az illetékes közjegyzőt bízott meg. A birói és ügyvédi foglalkozással egyaránt összeférhetlen. Ezen intézmény, ilyen alakban a rajnai és westphali tartományokba az u. n. Ventöse törvény alapján lépett életbe. Midőn pedig Napoleon bukásával a rajnai tartományok ismét porosz uralom alá jutottak, s az 1814-ik évi szeptember 9-iki pátens a francia törvényeket hatályon kívül helyezte és a porosz törvények uralmát visszaállította, egy bizottság küldetett ki, melynek feladata volt szorgos méltatás és vizsgálódás alapján, mindazt megállapítani, ami a francia jogrendből mint czélszerű és hasznos föntartható és recipiálható.

A rajnai provinciák összes bíróságai, kamarái és maga a bizottság is, a francia mintájú közjegyzőség mellett foglaltak

* Weissler id. m. VII. Neuere Gesetzgebung. 43—50.

állást és a bizottság elnöke különvéleményében csak ott kívánta a porosz ügyvédközjegyzőség szervezését, ahol ezt a localis viszonyok (ügyvédhiány), főként pedig a közjegyző existenciális érdekei követelték. E bizottság javaslata alapján készült az 1822-iki „Verordnung und Taxordnung für die Notarien in den Rheinprovinzen“ cz. törvény.

A francia közjegyzőség a közhitelű tanusítás és okiratolás terén korlátlan és kizárólagos ügykörrel bir — míg a porosz közjegyzőség az Urkundamt mellett csak csonka ügykörrel és gyöngé okiratolási forgalommal bir. A francia közjegyző, Weissler szerint, szolgálatkész, minden felesleges formalitást kerül, gyorsan és szívesen dolgozik, meghitt, őszinte jogi tanácsadó, míg a porosz ügyvédközjegyző morosus hivatalnok, a hivatalnok nehézkességével, formalismusával és vaskalaposságával — ilyen összehasonlítás után érthető, midőn Weissler ügyvédközjegyző létére is fölkiált: es konnte in unserem Jahrhundert des Verkehrs nicht zweifelhaft sein, welchem System der Sieg zufallen müsse.

Weissler tanulmányának további folyamán részletesen ismerteti azon nagy küzdelmet, melyet a porosz közjegyzőség a porosz bürokratismussal folytatott és melyet csak a porosz király 1842-iki jóindulatú rendelete, majd pedig az 1845-iki némely ügyletek alakjáról és felvételéről szóló törvény, és végül az 1849-iki törvényhozás némileg enyhített. Mindezen szabályozási kísérletek kétségtelen tendenciája az volt, hogy egyfelől az Urkundamt monopoliuma korlátoztassék, ami szükségképen a közjegyzőség erősödésére vezetett, másfelől hogy a közjegyzőség önállósíttassék. A Justizkommissarok kezében a közjegyzői foglalkozás az ügyvédivel egyesült s ezen állapot, mely nálunk az 1911-iki jogászyülés egy része előtt mint ideális jogállapot tündöklött, az 1849-iki porosz törvényhozás által mint orvoslásra, szanálásra szoruló állapot javított, amidőn ezen törvényhozás egyrészt megtiltotta, hogy a felebbezési bíróságoknál és az Obertribunalnál működő ügyvédeknek ezentúl közjegyzői jogosítvány adassék, másrészt elrendelte, hogy azon városokban, melyek lakóinak száma 50,000-et meghalad, ezentúl csak „besondere Notare“ alkalmaztassanak. Igaz, a gyakorlatban az utóbbit nem alkalmazták, az előbbit pedig nem respectálták, s így ezen legislativ rendelkezések végrehajthatlanok maradtak. Hogy miért? erre Weissler nem felel, valószínűleg azért, mert a körülmények és a magánérdekek némelykor erőseb-

bek a tételes jogszabálynál is. Ezen legislativ rendelkezések azonban csak a felületes szemlélő előtt tűntek fel olyanok gyanánt, amelyek javító és fejlesztő hatásra alkalmasak, az alapos megfigyelő ellenben tisztán láthatta, hogy a baj oka, a porosz ügyvédközjegyzőség létezésének és fennállásának létoka sokkal mélyebben, nevezetesen a porosz sajtósági tklvi jogrendben és az Urkundamt okiratolásában fekszik.

Az Urkundamt mellett lehetlenné vált a közjegyzői érvényesülés. A porosz telekkönyvi intézmény, melynek egyik részletéről joggal mondja Weissler: ein Stück Wechselrecht im Grundbuchwesen, — a dologjogok képződésének, változásának és megszűnésének sajtósági formalismusa, complicált processusa, melyről ugyancsak helyesen mondja Weissler: „Sie ist strenger als das Testament mit ihren Erfordernissen der Mündlichkeit, Gleichzeitigkeit und Erklärung vor dem zuständigen Richter“ — mindez lehetlenné tette, hogy a porosz közjegyző a maga eredeti, természetes rendeltetését, a maga tulajdonképeni, speciális ügykörét, az okiratolást, megszerezhesse és kizárólagosan birtokolhassa. Ezt az elemet, mely reánézve a lég és napfény eleme volt, a porosz közjegyző majdnem teljesen nélkülözte. Nem csuda tehát, ha az intézmény csenevész üvegházi plantának maradt, ellenkezőleg csuda lett volna, ha nem ilyenek marad. Az egyik tklvi bíró szerint 100 bírói okira 1 közjegyzői okirat esett, a másik tklvi bíró megemlékezett arról, hogy „... während seiner zwanzigjährigen Dienstzeit nicht einen einzigen notariellen Akt zur Eintragung erhalten zu haben...“

A porosz tklvi rendszerben a felek kénytelenek voltak az Urkundamt előtt megjelenni, kénytelenek voltak az ingatlanra vonatkozó ügyletet előtte megkötni s így már a concurráló közjegyzői hatáskör mellett is, ezen ügyletek mint actuum judicarium éltek a köztudatban.

A rajnai tartományokban, a porosz tklvi rendszerben, a porosz Urkundamt mellett, a francia közjegyzőség sok helyen nyomorúságosan tengődött, 52 rajnai állás nem nyújtott megélhetést, 29-et egyáltalán nem lehetett betölteni, különböző módon próbáltak segíteni „Alles Mögliche, selbst Staatsbeihilfen in Geld“, de ez sem segített, s így egyes sovány helyeken szakítani kellett a francia mintával s megnyitni az ügyvédi működés területeit.

Németbirodalomban tehát a közjegyzőség különböző alakulatokban működött, a déli részben a Ventôse törvény szerinti alakban, Württembergben a közjegyző közigazgatási közeg volt, ki gyámügyeket is intézett, az északi tartományokban ügyvédközjegyzőség formájában ügködött, mellette az Urkundamt is okíratolt, Sachsen-Weimar, Schwarzburg-Rudolfstadt, Waldeck, Schaumburg-Lippe, Lippe-Detmold, Oldenburg és a Rajna jobbpárti Hessenben egyáltalán nem volt közjegyzőség. A modern forgalom azonban ilyen tagoltságot nem tűrt meg, ennél fogva Leonhard miniszterségével megindult azon nagy mozgalom, mely az egységes szabályozást sürgeti s amely mozgalom még ma is tart.*

1871-ben a rajnaiporos közjegyzői egyesület a francia minta mellett foglal állást és emlékiratában ezen mintát ajánlja. Előtte 1868-ban Friedberg, a későbbi porosz igazságügyminister, rendtartási tervezetet készít, azonban a legnehezebb kérdést, a hatáskör kérdését csak negatív formában oldja meg, t. i. kimondja, hogy közjegyző minden oly közhitelű tanusítást (Beurkundung) végezhet, amely valamely jogszabálynál fogva nincsen akár a bíróság, akár más hatóság hatáskörébe utalva. A mozgalom természetesen a jogi irodalomban is nyilvánul e téren, különösen Bohlmann: „Grenzen und Ziele der neuen Reichs-Notariats-Ordnung“ tanulmánya érdemel komoly figyelmet, melynek hatása alatt a IX. jogászgyűlés Stuttgartban a következő alapelveket mondott ki: a perenkivüli ügyek a bíróság hatásköréből elveendőek, a közjegyzőség az egész birodalomban egységes alapelvek szerint egyöntetűen szervezendő, a közjegyzőség tanusítási ügyköre (Beurkundung) korlátlan legyen, a közokirati külkéllékek egyszerűsítendőek és reducalandók, a közjegyzőknek kamarai szervezet adandó és a közjegyzőség az ügyvédségtől elválasztandó. (Vagyis 6. pont: „Das Notariat ist von der Advokatur zu trennen.“)

A mozgalom nem lanyhult, sőt fokozódott. Az 1871-iki frankfurti közjegyzői gyűlésen a közjegyzők szervezkednek, közjegyzői egyesületet és sajtóorganumot, Notariatsvereine, Deutsche Notariats-Zeitung-ot alapítanak. Az egyesület a birodalmi kancellárnak emlékiratot nyújt át, melyben a már kiemelt alapelvek szerinti szabályozást kér. Graf, müncheni közjegyző rendtartási javaslatot készít, s a törvényhozás utasítja a kormányt, hogy a

* Weessler id. m. VIII. Einheitsbestrebungen im Reiche. 50—53.

kérdést tanulmányozza és azt egységes alapelvek értelmében oldja meg. A BGB.-al kapcsolatosan az igazságügyminister megígéri, hogy a BGB. életbeléptetésével párhuzamosan a közjegyzőséget is reorganizálni fogja, sőt a kérdéssel, a BGB.-ot tárgyaló igazságügyi bizottság is foglalkozik, s a perenkivüli eljárásnak legalább is oly mérvben való egységes szabályozását sürgeti, amennyire ezt a BGB. életbeléptetése követeli.

A BGB. azonban a kérdést — miként Friedberg tervezete — ismét nyitva hagyja, ahol ugyanis közokiratokról szól, ott nem teszi azt olyképen, hogy azok akár az Urkundamt, akár a közjegyző előtt köthetők legyenek, hanem a döntést ezentúl is a Landesrecht-re bizza. Kétségtelen, hogy a Németbirodalom államjogi szervezetében, vagyis egy Bundesstaatban a kérdés nehezen és csak komoly nehézségek leküzdésével szabályozható egységesen, amennyiben az nemcsak a birói szervezetet, hanem az egyes provinciák igazságügyi souverainitását is közelről érinti és főként e pontnál egyik sem enged („deren keines weichen will“), akár csak a mi társországaink.

A BGB. életbelép, a birodalomnak egységes magánjoga van, mely szükségképen egységes jogi intézményekre inspirál, azonban az új birodalmi törvény über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit a féluton megáll, mert csak a birói és közjegyzői okiratok alakjait szabályozza egységesen, ellenben a hatásköri, szervezeti kérdés szabályozása ismét a tartományi törvényhozásokra (Landesgesetzgebung-ra) marad.* Az 1899-iki porosz újjászervezés a rajnai közjegyzőségnek hatalmas concessiót tesz, ugyanis a tlkvi okíratolást a közjegyző ügykörébe utalja, a tlkvi Auflassungot itt megszünteti, viszont Poroszország többi részeiben azt továbbra is fenntartja. Während im übrigen Preussen nur die grundbuchamtliche Auflassung anerkannt ist. Bajorország megtartja a francia mintát, Oldenburg, Schwarzburg-Rudolfstadt, Lippe és Weimarnak ma sincs közjegyzősége, Baden és Württembergben a közjegyző, a hivatalnoki practica szerint, fizetett államhivatalnok, s mint ilyenhez a telekkönyvi és hagyatéki ügyek ellátása is tartozik, itt tehát az u. n. Richter-Notariat van.

Befejeztük Weessler tanulmányának, s ezzel a porosz ügyvédközjegyzőség történeti pályafutásának ismertetését és midőn szerény

* Weessler id. m. Die Gegenwart. 53—55.

közjegyzői világirodalmunkban e monographiát a legelső, a legkomolyabbak, a legmélyebbek, a legalaposabbak közé helyezzük, nem tudunk megválni e tárgytól anélkül, hogy az érdeklődést, melyet Weissler munkája kelteni fog, a magunk javára, néhány megjegyzésünk javára föl ne használjuk.

A társadalmi és állami fejlődés kezdetleges állapotában kevés a szolgálati ág, mert a teendők kevesek és egyszerűek. Nem kell különleges szakértelem, nincs szükség különböző osztályokra és foglalkozásokra, hogy az ügyek jól elláthatók legyenek. A régi görög polgár saját háznépének papja volt anélkül, hogy theológiát —, nemzetének törvényhozója volt anélkül, hogy politikát —, polgártársainak bírja volt anélkül, hogy jogot tanult volt. A fejlődés ilyen kezdetleges állapotában a társadalom nem oszlik hivatalnokokra és kormányzottakra, nincsenek képviselők és képviseltek, mert nincs számtalan különleges szükséglet, sem számtalan bonyolult teendő, ennél fogva egy ember több teendőt, egy értelem különböző ügyeket láthat el. A régi görög polgár saját nemzetiségének és városnegyedének főpapja lehetett, mert vallásos szertartása csak egy beszédből, táncból, énekből, vagy lakomából állott, a dikaszteriumokban bíró lehetett, mert a jogi viták egyszerűek és közönségesek voltak, megjelenhetett az Agorán, hogy határozatokat hozzon, mert Demosthenes összes beszédeiben nincs egyetlenegy kifejezés, egyetlenegy javaslat, amit az antik gymnasiumból kilépő görög meg nem érthetett volna.

Fejlett társadalomban ellenben az ügyek sokkal bonyolultabbak és számosabbak, semhogynem különleges ismeretek nélkül különböző ügyek egy ember által jól elláthatók volnának, ennél fogva szükségképen különböző szolgálati ágak, szakmák, foglalkozások, munkakörök képződnek és a munkamegosztás törvénye egyszersmind a haladás, a fejlődés és a tökéletesedés törvényévé válik, s mint ilyen nemcsak általánosan, hanem az egyes ágakon belül, különösen is, minden részletben érvényesül, hogy attól kölcsönözzük a képet, aki e tárgyról oly gyakran és oly mélyen gondolkozott, Taine szerint, a kiszélesült patak folyton folyvást növekszik a végtelen számú mellékfolyók által.

(Befejező cikk következik.)

Közjegyzői díjak és az örökösödési illeték.

Irta dr. Kepes János, győri kir. közjegyzőhelyettes, ügyvéd.

Az 1880. évi LI. t.-cz. megalkotása óta a közjegyzői díjak mérvén változás nem történt, 35 éven át maradt változatlanul az a törvényhozási díjmegállapítás, mely annak idején az országszerte fennálló árviszonyok figyelembevételével alkottatott.

Minden fizetésmegállapítást vagy fizetésrendezést célzó törvényhozási intézkedés figyelembe kell hogy vegye a megélhetési conjuncturákat. Ez történt 35 év óta mindannyiszor, ahányszor az áltami tisztviselők fizetése megállapítást, kiegészítést, vagy bármely pótlékokkal és alkalmi segélyekkel való rendezést nyert. A viszonyok változása tette szükségessé ezen fizetésrendezést célzó intézkedéseket s ily intézkedések a viszonyok állandó, néha lassu, néha rapid formát mutató változása folytán 35 éven belől több ízben ismétlődtek.

Az értékviszonyok változása elhaladt a közjegyzői díjskála mellett anélkül, hogy ez utóbbin bármily módosítás történt volna. Pedig el sem képzelhető, hogy az általános drágulás 35 éven át nem épugy súlyos teherként nehezedett a közjegyzőkre, mint az igazságszolgáltatás más factoraira, vagy mint bármely köz- vagy magánhivatalnokra. Az utóbbi évek értékviszonyainak lényeges, tetemes változása visszatükröződik különösen a közhivatalnokok fizetésrendezéseinél, az ügyvédi díjskála emelésénél. A közjegyzői díjskála pedig csak maradt a régi, az elavult értékmegállapításokon nyugvó.

A közjegyzői díjakat szabályozó 1880. évi LI. t.-cz. után a közjegyzői díjakat szabályozza a hagyaték tekintetében az 1894. XVI. t.-cz. 13. fejezete. Ezen díjszabás is 21 esztendő. A munka értékelésének területén sehol oly merevedést nem találunk, mint épen a közjegyzői működésért járó ellenérték megállapításánál, hol a munka értékelését s az árviszonyok figyelembe vételét a máttól több évtizedes szakadék választja el. Ez az oka annak, hogy minden járásbírószág területén ma sem lehet közjegyzői állást szervezni, miután különösen a vidéki kisebb helyen levő közjegyzők, — kik a közjegyzői létszám legnagyobb százalékát adják, — a közjegyzői kerületek csonkításával megélhetésük létalapját vesztenék el.

Ezen sürgősen segíteni kell megfelelő ministeri rendelet útján, nehogy a közjegyzői kar kényszerülve legyen a tényleges viszonyoktól tulon-tul távoleső és elavult törvényes rendelkezéstől eltérő díjmegállapítást esetről-esetre gyakorolni, mely aztán egy minden egyöntetűség nélküli, sokszor indokolatlan s a jogkereső felek szempontjából sérelmes gyakorlathoz vezethet.

A közjegyzői díjak szabályozásának kérdése nagy részben automatikusan megoldást nyerne az örökösödési illetékek cél-tudatos reformálásával.

A hagyatékok tárgyalásának során feltűnően szembeötlő az a rendkívüli nagyszámu aránytalanság és sérelem, mely részben az érdekelteket, részben s különösen a kincstárt érinti súlyosan a hagyatéki értékmegállapításoknál. Ha különösen, amidőn a fokozódó mérvben emelkedő állami szükségletek a vezető közegeknek súlyos gondot okozhatnak a jövedelmek megállapításánál s az új jövedelmi források megteremtésénél, figyelembe kell hogy vétessék az örökösödési illeték igazságos szabályozásának és lelkiismeretes behajtásának kérdése. A hagyatéki tárgyalások vezetői egybehangozóan megállapíthatják azt, hogy *a kincstár a mai „törvényszerű legkisebb érték” rendszere mellett hihetetlen módon megrövidül.* Megrövidül az üzletek leltározásánál követett önkényes értékelés folytán; megrövidül akkor, amidőn különösen nagyobb cégeknél egyik (rendszerint az öregedő vagy súlyosan beteg) cégtag kiválásával, egyidejűleg, ennek jogutóda (rendszerint fia vagy veje) a cégbe belép s ezzel az elhalt előd vagyonába automatikusan behelyezkedik az örökösödési vagy más vagyonátruházási illeték megkerülésével, amire az élet nem egy példát mutat; megrövidül amidőn — különösen ahol kisebb gazdaság is maradt — az ingókat az örökösök egymásközött elosztják, esetleg a leltározó közeg assistálásával s csak az ingatlan kerül leltározásra, mert ez el nem kerülhető; megrövidül a kincstár különösen készpénzből, betétekből, értékpapirokból álló hagyatékoknál, hol az állami érdek szempontjából eszközrendő azonnali vagyonkinyomozás és biztosítási intézkedések elmaradnak mindig, mert elegendőnek vélik a közegek az örökösök érdekében foganatosítandó leltározásokat. Példa a közelmúltból egy győrmegyei s itt közismert több milliós hagyaték, hol a hagyatéki vagyonból csak a 400,000 korona értékű ingatlan került illeték alá, a többi, millióra rugó hagyatéki

ingó vagyon az illetékezés alól „kisiklott” s a kincstár kárát ezen egy esetben legkevesebb 100,000 koronára tehetem.

Kevés adónál vagy illetéknél rövidül annyira meg az állam, mint épen az örökösödési illetéknél. Másrészt kevés adó és illetéknél történik annyi aránytalan megállapítás és igazságtalanság az illetéket fizetők szempontjából, mint épen az örökösödési illeték kirovása körül.

Az örökösödési illeték alkalmazásánál a legkisebb törvényszerű érték megállapításának teljesen téves gyakorlati iránya az, hogy soha nagyobb értékben nem kerül illeték alá az örökösödési illeték tárgya ingatlanoknál, mint a törvényszerű legkisebb értékben, mely távolról sem közelíti meg a valódi vagy forgalmi értéket. Az örökösödési illeték kiszabásának alapját az öröklött vagyon valódi vagy mondjuk forgalmi értéke kell hogy képezze, (bár tudjuk, hogy a két fogalom nem fedi egymást.) A kincstár kijátszásának kizárását célozta a törvényszerű legkisebb érték fogalmának megconstruálása, *anélkül, hogy az erre vonatkozó szabályok bárhol is azt jelentenék, hogy a kiszabás alapját kizárólag ezen legkisebb törvényszerű érték kell hogy képezze, s hogy ezen értéknél magasabb érték megállapítható ne lenne.* A hatóságoknak kötelességük lenne a valódi értékre vonatkozó adatoknak beszoigáltatása az illetékeket kiszabó adóhivatalok részére. Amint községi előljároságok, vagy más hatóságok ugynevezett „forgalmi” érték- vagy — becsü-bizonyítványt az árvaszékek használatára állítanak ki különösen ott, ahol kiskoruakra vonatkozó ingatlan-megosztások eszközöl-tetnek, ugy mindenütt az összes hagyatéki ingatlanokra vonatkozóan rendszeresen forgalmi becsbizonyítványt kellene kiállítani, mely azután a fiskális érdek szempontjából az államra rendkívüli előnyt jelentene, anélkül, hogy az ez alapon történt illetékkiszabást sérelmesnek kelljen tekinteni, mert így legalább az a valódi, vagy megközelítően valódi érték kerülne illetékezés alá, mely az elmélet szerint is egészében illeték, vagy örökösödési adó alá kell tényleg kerülnön, másrészt mely a törvény szelleme és intentiója szerint tényleg illeték tárgyát képezi. Talán itt-ott hátrányt jelentene a kincstárra ezen elv alkalmazása, például egyes házaknál, hol a házbér alapján kiszámított érték jóval nagyobb a forgalmi értéknél, de az alapelvvel szemben egyrészt ezen államcélyszerűségi szempont kell háttérbe szoruljon, másrészt más oldalról össze nem hasonlítható előnyben, az állam kárpótlását megkapná. Ingatlanoknál

csak az esetben lenne alkalmazható a törvényszerű legkisebb éréken alapuló becslés, ha nincs módjukban az illetékes községeknek forgalmi becsbizonyítványt kiállítani, bár ez alig elképzelhető eset. Ingóknál, jogoknál, követeléseknél szintén szakember közbenjárásával kellene az értéket megállapítani.

A hagyatékot tárgyaló *közjegyzőt* nemcsak jogosítani, hanem állami érdekből *kötelezni kellene* arra, hogy ott, ahol az értékelést a való értéktől a kincstár kárára sérelmesen megállapítottnak véli, hivatalból közbelépjen s az erre illetékes közeg vagy szakértő véleménye alapján — felek közbenjöttével — akár egyezségileg a valódi értéket megállapítsa, akár hivatalosan a forgalmi értéket más módon kinyomozhassa, vagy az erre vonatkozó becsbizonyítványt beszerezhesse.

Amint adásvételi szerződéseknél, vagy más vagyónátruházásoknál a szerződésben kitüntetett érték az iránytadó illetékezés szempontjából, ha ezen érték magasabb az adó és becsbizonyítvány alapján kiszámított értéknél, úgy a hagyatéknál is a szokásos adó és becsbizonyítványon alapuló érték csak az esetre lenne figyelembe veendő, ha ezen érték egybeesik a forgalmi becsbizonyítvány által feltüntetett értékkel, illetve az egyezségileg megállapított értékkel, vagy ezeknél magasabb értéket tüntet fel.

Az adók és illetékek egyetlen neménél sem jogosult annyira állami szempontból a valódi érteken alapuló értékmegállapítás, mint az örökösödési illetéknél, ahol a szerző minden ellenérték vagy munka nélkül jut vagyonhoz az elhalálozás pusztá ténye által. Ha ezt belátva, ministeri rendelet utasítaná az illetékes községeket a törvényes szempont szemelött tartásával ezen evidens kincstári érdek megvalósítására, a közjegyzői hagyatéki díjkérdés automatikusan nagy területen szabályozást nyerne.

Ezidőszerint a leltári cselekvő érték a díjmegállapítás alapja. Amennyiben az alap a valódi érték lenne, a közjegyzői díjak a legtöbb esetben — ép úgy mint az örökösödési illetékek — emelkedést mutatnának, még a mostani díjskála fenntartása mellett is, miután a hagyaték értéke, mely után a fokozatos díj jár, — a legtöbb esetben tetemesen emelkedne. Itt kapcsolódna a kincstár érdekéhez a közjegyző érdeke; ez a connexus tenné a közjegyzőt a kincstári érdek megbízható örévé.

Nem a közjegyzői kari szempont vezet az örökösödési illetéki reform szabályozásának sürgetésével, hiszen ez már hosszabb

ideje vajudó probléma, észrevételeimmel egyrészt a valódi becsérték vagy forgalmi becsértéknek az örökösödési illeték kiszabása során leendő alkalmazásával reámutatni kívántam egy könnyen megvalósítható, s a végleges örökösödési illetékreformhoz alkalmas átmenetet képező, kincstári érdek szempontjából nagyjelentőségű megoldáshoz, másrészt pusztán ezen kérdéshez kapcsolódóan jelezni kívántam, hogy a közjegyzőknek az értékmegállapítások kérdésének fentiek szerint vázolt gyakorlati megoldásához leendő meghívása és megfelelő hatáskörrel leendő felruházása, a közjegyzők igényének részbeni kielégítésével, — csak közérdekű jelentőségű lenne.

Felsőbirósági határozatok.

Hagyatéki eljárás.

17. Az állandó birói gyakorlat értelmében a bíróság által kirendelt ügygondnok nem indíthat rendes pert gondnokoltja ellen költségei iránt, hanem a költségek megállapítása a kirendelő bíróság hatáskörébe és végérvényes döntése alá tartozik. Ugyancsak nem tehető rendes per tárgyává a zárgondnoki díjak megállapítása, minthogy az ezirányú eljárás az 1881. évi XLX. t.-cz. 252. §-a szerint a zárlatot elrendelő bíróság hatáskörébe tartozik. Az 1894. évi XVI. t.-cz. 123. §-a alapján pedig a hagyatéki bíróság állapítja meg a hagyatéki gondnok, hagyatéki zárgondnok és a hagyatéki eljárás során kirendelt ügygondnok díjait és költségeit.

Minthogy a hagyatéki tárgyalásra az árvaszék által kirendelt ügygondnok az 1894. évi XVI. t.-cz. 123. §-ában meghatározott és a hagyatéki bíróság által kirendelt ügygondnokkal egy tekintet alá esik, a kir. törvényszék a fenti általános jogelvnél és a joghasonlatosság szabályánál fogva arra a meggyőződésre jutott, hogy a felperes díjainak a megállapítása rendes polgári per tárgyát nem képezheti, hanem az 1894. évi XVI. törvényczikk 123. §-ában megállapított perenkivüli eljárásnak a tárgya.

A jelen esetben nem állhat meg az a felfogás, mint hogyha felperes az előirt perenkivüli út mellőzésével is igénybe vehetné a polgári peres eljárást. Ilyen felfogás csakis olyan esetekre alkalmazható, mikor — mint az É. T. 18. §-a esetén, a perenkivüli eljárás csak a megállapításra szorítkozik, s a határozattal meg nem elégedő fél az ügyet rendes birói útra viheti, ahol egyedül hozható marasztaló határozat.

A jelen esetben azonban az 1894. évi XVI. t.-cz. 123. §-a alapján a hagyatéki bíróságnak jogorvoslattal is megtámadható határozata végrehajtható közokiratot képez, amelynek alapján a kielégítési végrehajtást a hagyatéki bíróság rendeli el. Tehát nincs semmi törvényes alapja annak a felfogásnak, hogy a felperes igényét a törvénnyel és az általános jogelvekkel ellentétben polgári perutra hozhatja. (Budapesti tszék felelbbviteli tanácsa 1914. VII. A. 510.)

Czégügyek. Váltóóvás.

18. A telekkönyvi rendelet 87. §-ának, továbbá a 88. § a) bevezetésének és b) betűjének, és a váltótörvény 41. §-ának egybevetéséből folyó az az eljárási szabály, melynélfogva a váltókibocsátó és a forgató ellenében jelzálogjog előjegyzése iránt előterjesztett kérelem megalapításához a lejárt váltó mellett a fizetés hiánya miatt felvett óvást is be kell mutatni, a jelen esetben nem nyerhet alkalmazást, mert az előjegyzési kérvény beadásakor érvényben volt harmadik moratoriumi rendelet 2. §-a értelmében a halasztás alá eső váltó tekintetében a fizetés hiánya miatt felvett óvás hatálytalan, hatálytalan óvás bemutatása pedig jelzálogjog előjegyzése iránti kérelem megalapítása végett nem követelhető és ily célra alkalmas sem lehet.

Minthogy pedig az a körülmény, hogy a váltókövetelés kielégítése halasztás alá esik, nem vonja maga után szükségképen azt is, hogy a hitelező a halasztás ideje alatt a váltó alapján jelzálogjogi előjegyzést se eszközölhessen a váltókötelezett ellen, minélfogva fel nem tehető, hogy az óvás hatálytalanságát megállapító moratoriumi szabály hallgatóan egyszersem attól a jogától is meg akarta fosztani a hitelezőt, mely szerint a lejárt váltó kibocsátója és forgatója ellen ezek beleegyezése nélkül telekkönyvi előjegyzés útján jelzálogjogot szerezhet: az óvást hatálytalanító szabályból azt kell következtetni, hogy ennek a szabálynak a fennállása alatt a kibocsátó és forgató elleni jelzálogjog előjegyzéséhez egymagának a lejárt váltónak a bemutatása elégséges és óvás betérjesztése erre a célra nem szükséges.

Erre mutat különben a jelen előjegyzési kérvény beadásakor érvényben volt második moratoriumi eljárási rendelet 21. §-a is, mely szerint az a körülmény, hogy a követelés moratorium alá esik, a telekkönyvi előjegyzést nem akadályozza és e részben a rendeletszakasz a váltókibocsátó és forgató elleni jelzálogjogi előjegyzést sem zárja ki. (Curia 1915. november 30. 6313. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

19. Az örökható pótvégrendelete a két ívből álló alapvégrendelet utolsó lapjára van rávezetve, ekként a pótvégrendelet, mint önálló egész, egy lapra terjedvén ki, annak érvényességére teljesen közömbös, hogy az alapvégrendelet két ívre terjed ki, és hogy az ívek összefűzése és lepecsételése szabályszerűen történt-e vagy nem.

E körülményre való tekintet nélkül bírálva a pótvégrendelet érvényességét, e tekintetben a másodbiróság ítéletét helyben kellett hagyni azért, mert a pótvégrendeletet egész terjedelmében az örökható sajátkezűleg írván és aláírván, s az alkalmazott két tanu, névszerint R. M. és P. I. a pótvégrendeleten igazolván, hogy örökható azt előttük azzal a szóbeli kijelentéssel mutatta fel, hogy az az ő pótvégrendeletét tartalmazza, melyet sajátkezűleg írt s aláírt: ez a pótvégrendelet az 1876. évi XVI. törvénycikk 5. §-ában előírt érvényességi alakszerűségeknek mindenben megfelelő; továbbá, mert az a körülmény, hogy P. I. tanu azt vallotta, hogy örökható a két tanu jelenlétében írta alá a végrendeletet, a végrendeletre vezetett záradékban pedig a tanuk azt igazolták, hogy örökható a pótvégrendeletet azzal a kijelentéssel mutatta fel, hogy azt ő sajátkezűleg írta és írta alá, lényeges különbséget nem képez, mert a törvény idézett szakasza szerint mindkét alak-szerűség meg van engedve; végül mert az a további körülmény, hogy a tanuk nem tüntették fel külön a pótvégrendeleten a végrendelet helyét és időpontját, hanem a szokásos „kmft“ kitélt használták, nem lehet ok az érvénytelenítésre, mivel a pótvégrendeletet az örökható szabályszerűen keltezte és R. M. tanu vallomása szerint, ki a pótvégrendeletre a záradékot s ez alá a „kmft“ kitélt vezette, — ez a kitélt a pótvégrendelet keltezésére vonatkozik.

Ellenben az alapvégrendeletet illetően a másodbiróság ítéletét megváltoztatni s ezt a végrendeletet érvénytelennek kimondó elsőbiróság ítéletét kellett helybenhagyni a végrendelet két íve összefűzésének és lepecsételésének szabálytalanságára vonatkozó indokolása alapján s azért, mert az 1876. évi XVI. törvénycikk 8. §-ában előírt összefűzés és lepecsételés nem óvatossági rendelkezés, hanem érvényességi alakszerűségi követelmény, mely tehát mint ilyen nem szakítható ki az 1876. évi XVI. törvénycikk összrendelkezéseiből, hanem azokkal kapcsolatosan veendő figyelembe, — vagyis olyan érvényességi alakszerűségi kellék, mely a végrendeletkor a végrendelet és a végrendeleti tanuk együttes jelenlétében teljesítendő, annak a körülménynek pedig, hogy ennek az érvényességi alakszerűségnek a betartásáról a törvény külön nem rendelkezik, nevezetesen nem rendeli, hogy azt a tanuk a végrendeleti okiraton igazolják: csak az a jogi következménye,

hogy kifogás esetében a végrendeletre hivatkozó félnek jogában áll az összefűzés és lepecsételés szabályszerűségét a végrendeleti tanukkal bizonyítani, felperesek azonban a per során ennek ellenkezőjét igazolták. (Curia 1915. decz. 15. 7034. sz.)

*

20. Az egyik végrendeleti tanu a végrendeletben utóörökössé nevezett ref. egyházközségnek presbitere; ez a minősége nem tartozik az 1876. évi XVI. t.-cz. 9. §-ában felsorolt esetek közé, és így a ref. egyházközség a végrendeletben neki szánt előnytől nem esik el amiatt, hogy az egyik végrendeleti tanu az ő presbitere. (Curia 1915. december 7. 4246.)

*

21. Állandóan követett birói gyakorlatunk értelmében a kölcsönös és viszonos végrendelet is mindkét házastárs életében azok bármelyike részéről a másik házastárs beleegyezése nélkül is visszavonható és épen ezért az ily végrendelet a házastársak szabad rendelkezési jogát úgy az élők közt, mint halál esetére is mindkét házastárs életében egyáltalán nem korlátozza.

Nem képezheti vita tárgyát, hogy örökhagyó azáltal, hogy ingatlanainak egy részét a közös végrendelet keltét követő időben kötött adásvételi szerződéssel leányaira ruházta át, ezekre a vagyonértékekre nézve a betudási kötelezettséget kizárta. Következésképp az örökhagyó e részben a közös végrendeletnek azon intézkedését, amely szerint a betudás kötelezettségét egyaránt mindhárom gyermeke köteleességévé tette, élők közt tett rendelkezésével hatályon kívül helyezte, minélfogva a leányokra átruházott ezek a vagyonértékek osztályrabocsátás tárgyát nem képezhetik. (Curia 1915. december 14. 6092/1915. sz.)

*

22. A szükségörökös azon esetben is, ha neki az örökhagyó intézkedésével kötelesrészét meghaladó vagyon lett juttatva, de a juttatás időbeli korlátozáshoz köttetett, anélkül azonban, hogy eme korlátozás elfogadásától tétetett volna függővé a többletbe való igény érvényesíthetése, a kötelesrészének megfelelő értéknek kiadását azonnal követelheti és csak a többletbe nézve köteles a korlátozást túrni. A kötelesrészre jogosult a megajándékozottól az átruházott vagyon megléte esetében kizárólag az erre a vagyonra vezetendő végrehajtás útján követelhet kielégítést. Ha az örökhagyó által a megajándékozottra átruházott vagyon egyúttal az örökhagyó özvegyének haszonélvezeti jogával van terhelve, a kötelesrészre jogosult az átadó özvegyének életében a kötelesrész erejéig csak abban az esetben követelhet kielégítést, ha bizonyítja, hogy az átadó özvegye is az ő haszonélvezeti jogára való tekintet nélkül a kötelesrész kielégítettését túrni tartozik. (Curia 1915. augusztus 31. 2285/1915. sz.)

*

23. Helyes a másodbiróság ítéletének az a jogi álláspontja is, amely szerint kimondotta, hogy az örökhagyó első férje javára történt ajándékozás következtében az ági ingatlanokban támadt hiány az örökhagyó szerzeményi vagyonából pótlendő: ámde téves az az álláspontja, amelynél fogva a pótlást akként eszközölte, hogy a hiányzó ági eredetű ingatlanok közül azokat, amelyek utóbb az örökhagyó első férjének elhalálása után hitvestársi örökösödés címén az örökhagyóra visszaszállottak, természetben ítélte meg a felpereseknek, téves ez az álláspont pedig azért, mert az ági jellegét elvesztette és ekként szerzeményivé vált ingatlan a netáni visszaszállás által ági jellegét újból fel nem ölti, aminek az a jogi következménye, hogy az ági vagyonban mutatkozó hiány a szerzeményi vagyonból, csakis az elidegenítés fejében fennforgott érték számbavételével pótlendő. (Curia 1915. decz. 14. 6049. sz.)

*

24. Régi jogunk szerint a nemzetség levelei általában közösek maradnak, de a levéltár őrzése és gondviselése az öregebb fitestvért illeti. — A gondozó és őriző, bármily hosszú időre terjed is birtoklása, pusztán ennek alapján az őrizvény tárgyának tulajdonosává nem válhat. — Valamely közös tárgy kezelése és fentartása érdekében szükséges intézkedés foganatba vételét, ha e tárgyban a részesek megállapodásra nem is jutnak, az általános magánjogi szabályok szerint a bíróság előtt a részesek bármelyike kérheti. (Curia 1915. decz. 21. 2711. sz.)

*

25. A Curiának 34. sz. döntvénye nem nyerhet alkalmazást olyan esetben, amidőn a hagyatékátadó végzés szerint a hagyatéki ingatlan az adóst örökségül megilletvén, az adós lemondása folytán tehát az ő jogán adatik át harmadik személynek. (Curia 1915. decz. 14. 6398. sz.)

*

26. A mellőzött kötelesrészre jogosultnak hitelezőjét meg nem illeti az a jog, hogy az örökhagyó végrendeletét a kötelesrész megsértése miatt megtámadhassa, s az örökös ellen csak úgy fordulhat, ha a hitelező kijátszását célzó tiltott cselekmény forog fenn. (Curia 1915. szept. 22. 1309/1915. sz.)

*

27. Az örökös és az örökség haszonélvezője közti viszonyban a haszonélvezet tárgyát képező ingatlanra jelzálogilag bekebelezett tőkekövetelések kamatait a haszonélvező köteles fizetni (Curia 1915. nov. 9. 4934/1915. sz.)

*

28. Tekintettel arra, hogy az e tekintben követett birói gyakorlat szerint, annak elbírálásánál, hogy a nőnek a házassági életközösségnél fogva van-e közszerzeményi igénye, a férjnek a házasságkötése idejében fennálló személyi állapota az irányadó, a fentiek szerint pedig a férj a felperesseli házasságralépésekor már magyar állampolgárnak volt tekintendő, és így annak dacára, hogy a házasság Ausztriában kötött, felperes közszerzeményi igénye nem az osztrák, hanem a magyar jog szabályai szerint bírálendő el, következésképpen azon az alapon, hogy az örök-hagyónak a házasságkötéskori osztrák állampolgárságánál fogva a felperes igénye az osztrák jog szabályai alá esvén, őt a házassági életközösségnél fogva közszerzeményi jog meg nem illeti, a kereset el nem utasítható. (Curia 1915. nov. 16. 4646. sz.)

*

29. A jegyességnek jogos ok nélkül való felbontása az 1894. évi XXXI. t.-cz. 3. §-ában megállapított mértéken túlmenő kártérítésre akkor kötelez, ha a jogosulatlan felbontás az idézett 3. §-ban meghatározott mértéket meghaladó vagyoni kárt valóban előidézt. Ellenben valamely jövőben bekövetkező eshetőség (a férjhezmenetés lehetőségének megfosztása) nem idézhet elő a jelenben vagyoni kárt, s így azt a jelenben követelni sem lehet. A jövőben bekövetkező eshetőség folytán a jelenben előállható erkölcsi kár vagyoni ellenértékének megítélésére pedig hiányzik a tételes törvényben gyökeredző jogalap s pedig annál is inkább, mert az 1894. évi XXXI t.-cz. 3. §-ából vont joghasonlatosság is csak az eme szakaszban meghatározott mértéken túlmenő és az ok nélkül való felbontással okozott vagyoni kár megtérítésére nyújt jogi lehetőséget. (Cura 1915. decz. 7. 3830. sz.)

*

30. Az anya az 1877. évi XX. t.-cz. 87. §-a szerint a kiskorut képviseli mindazon peres és perenkivüli ügyekben, amelyekben a képviselőlet nincs kizárva; ez a jogosultsága azonban nem kizárólagos, mert a gyámhatóság a kiskorú érdekében és ennek nevében az evégből különösen felhatalmazott tisztü ügyész útján önállóan és külön is jogosítva van a bíróságnál a szükséges lépéseket megtenni. Nem lehet tehát akadálya annak, hogy a gyámhatóság által evégből külön felhatalmazott tisztü ügyész az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 66. §-a alapján az erre nézve előirt panasz-ügyuton a kiskorú nevében és ennek érdekében panasszal fellépjen. (Curia 1915. nov. 25. 8847. sz.)

*

31. Jogszabályaink értelmében az ajándékozónak az ajándékozaskor fennállott — az ajándékozónak vagyonából be nem hajtható — tartozásáért a megajándékozottak az ajándékozott érték erejéig egyetemleges felelősséggel tartoznak. (Curia 1915. nov. 3. 4823/1915. sz.)

*

32. Az ajándékozó adósságának átvállalása nem teszi a jogügyletet visszterhessé, ilyenkor ajándékozott értéknek csakis a terhek levonása után fennmaradó rész tekintendő. Ha a tartás az átruházott vagyon jövedelméből kitelik, az átruházók tartásának elvállalása visszterhet nem képez. (Curia 1915. okt. 19. 3407/1915. sz.)

*

33. A váltótörvény 1. §-ának 2. bekezdésében foglalt az a rendelkezés, hogy nem teljeskorúak szenvedő váltóképesseggel csak akkor bírnak, ha önállóan ipart üznek, nem hagy kétséget aziránt, hogy ezek a nem teljeskorúak a szenvedő váltóképessegüket csak abban az időpontban érik el, amelyben az ipart tényleg üzik és nem már akkor, amikor a gyámhatóság az iparüzéshez szükséges beleegyezést megadja. (E. H.* 1906. okt. 2. 772/1905. v. sz.)

*

34. A váltó előlapján, annak oldalán a szöveg mellett keresztbe irt névalírás nem tekinthető kibocsátói aláírásnak, mert a váltókibocsátó aláírásának a váltó oly helyére kell reávezettetni, hogy ezáltal a váltó szövege aláírtnak jelentkezzen. (E. H. 1906. okt. 25. 1159/1905. v. sz.)

*

35. Ha a váltóbirtokos azzal a jogával, hogy ellenkező megállapodás hiányában a váltót utólag telepítheti, már élt, akkor a váltóra vezetett telepet a váltókötelezettek beleegyezése nélkül többé nem törölheti. (E. H. 1913. máj. 21. 322/913. v. sz.)

*

36. Az egyik házastárs a másik házastárs cégét is meghatalmazásból csak úgy írhatja azt kötelező joghatályal a váltóra, ha erre házastársától közjegyzői okiratba foglalt megbízása van. (E. H. 1912. jan. 24. 646/911. v. sz.)

*

37. A hátiratok lánczolatában előforduló üres forgatmányt a váltói kapcsolatban nem állott harmadik személy a váltó megóvatolása után saját váltóbirtokosi minőségének igazolására fel nem használhatja. (E. H. 1910. máj. 27. 514/910. v. sz.)

*

* A kir. Curia polgári jogi bizottsága az 1912. LIV. t.-cz. 78. §-a értelmében összeállítja a teljes ülési, jogegységi és egyéb elvi határozatokat, melyeket ezentúl E. H. megjelöléssel közölünk.

38. A névre szóló takarékbetétkönyvnek a könyvecskére vezetett alapszabályai azt a rendelkezést tartalmazván, hogy „a betétösszeg a takarékpénztár által a könyvecske hozójának kifizettetik“, ez a betétkönyv az előmutatóra szóló papir jogi természetével bir, mert ezen rendelkezés szerint a takarékpénztár a betétösszeg kifizetésére feltétlen kötelezettséget vállal, illetve a könyvecske bármily áthozóját a betétösszeg követelésére feljogosítja. (E. H. 1911. jan. 13. 628/910. v. sz.)

*

39. A cégvalódiság elvénél fogva csakis oly cégtoldások tekinthetők kizártaknak, melyek a tényleges viszonyokkal vagy a valósággal ellenkeznek. A kereskedelmi verseny tisztességét pedig csak a közönség megtévesztésére alkalmas cégtoldások sértik. Ezekbe az elvekbe nem ütköző cégtoldás nem kifogásolható, még ha ilyenül a kereskedelmi életben szokásos puszta jelző (p. o. „Orion“) kívántatik is a cégszövegbe felvételni. (E. H. 1909. máj. 13. 336/1909. v. sz.)

*

40. A KT. 157. § 8. pontjában foglalt rendelkezés értelmében az alapszabályokban a közgyűlés megtartásának megjelölendő helyétől vagylagosan lehet ugyan több földrajzi helyet is meghatározni, de ez a hely külföldi nem lehet. (E. H. 1906. okt. 3. 998/1905. v. sz.)

*

41. A férjes nő cégül férje vezetéknevét csak akkor használhatja, ha legalább melléknevét akként jelzi, hogy a cégül használni kívánt név férje nevéől megkülönböztethető legyen. (E. H. 1906. jun. 5. 659/1906. v. sz.)

*

42. Az eladó a vevő által ki nem fizetett, neki (a vevőnek) át nem adott és sem tőzsdei, sem piaczi árral nem bíró árút magánkézből eladván, ez az eladás a vevő rovására történt eladásnak nem tekinthető és így az eladó, aki az árúnak ily módon történt eladása által az árúval mint sajátjával rendelkezett és az árút tovább eladván, a szerződést a maga részéről már nem teljesítheti, a szerződéstől elállottnak tekintendő. (E. H. 1906. máj. 25. 588/1905. v. sz.)

*

43. Az a kikötés nem bir joghatálylyal, hogy a főnök bármikor, az alkalmazott ellenben öt évig, fel nem mondhat. (E. H. 1913. jun. 30. 123/913. v. sz.)

*

44. A haszonbérleti szerződés illetéke a szerződő felek egymásközi jogviszonyában a haszonbérlet eziránti szerződési kötelemvállalás nélkül is terheli, hacsak külön szerződési kikötéssel ez a teher a haszonbérbeadóra nem rovatott. (Curia 1915. szept. 30. 1847/1915. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

45. Ha a pénzügyi intézménnyel célba vett kölcsönügylet létre nem jön, a kölcsönkötvényen lerótt fokozatos illeték is visszatérítendő; de csak akkor, ha az adós kölcsönkötvényt ad és nem kölcsön-szerződés kötött. (16209/1914. P. sz.)

*

46. A leletfelvételnek és ezen az alapon kiszabott illetéknek megállható alapja nincsen, mert az 1878 : XXVII. t.-cz. 90. §-a szerint a váltóóvásnak magában kell foglalnia a váltó hű másolatát. A váltóóvás tehát az óvásnak alkotó részét képezi, az a váltóóvással egy bélyegköteles okiratnak tekintendő, minélfogva az csak egy mellékleti bélyeggel volt ellátandó. (9457/1914. P. sz.)

*

47. A jövedelemadó kivetése ellen akkor is a felszólamlási bizottság határozatának kézbesítésétől számított 15 napon belül lehet panaszszal élni, ha az adózó a bizottság tárgyalásain jelen volt s a határozatot előtte kihirdették. (25,250/1915. P. sz.)

*

48. A hagyományt terhelő meghagyások teljesítésével járó kiadásokat az illeték kiszabásánál a hagyomány értékéből levonni nem lehet. (5805/1915. P. sz.)

*

49. Ha a telekkönyvi hatóság a bekebelezettni kért tartozási követelésnek összegét a zálogjog-bekebelezésről kiadott végzésben tollhibából hibásan tünteti fel, a telekkönyvi hatóság ilyen tévedésének az eredeti beadvány értelmében leendő kiigazítása iránt előterjesztett kérelem pótkérvénynek tekintendő, mely az illetékdíjjegyzék 13. tételének IV. 15. pontja értelmében 72 fillér illeték alá esik. Minthogy a megleletezett beadvány a beszerzett telekkönyvi iratok tanúsága szerint ezzel az illetékkal el volt látva, lelet felvételének és illeték előírásának helye nincs. (11866/1915. P. sz.)

*

50. A vevő által a megvett ingatlant terhelő bérlettől való visszalépésért fizetett kártalanítás a vételárhoz mint mellékszolgáltatás hozzákapcsolandó. (23,788/913. P. sz.)

*

51. Jelzálogkötést tartalmazó okiratnak bemutatása nem eszközhető a telekkönyvi hatóságnál. Az ilyen okiratot különbeni bírság, vagy felemelt illeték terhe mellett az adóhivatalnál kell bemutatni. (4440/914. P. sz.)

*

52. Ha a törlési engedély tartozási követelésre vonatkozik s nincs igazolva, hogy a követelés kiegyenlítéséről szóló nyugta utáni illeték lerovatott, a II. fokozatu illeték követelésének helye van. (16,254/1913. P. sz.)

*

53. Ha a régi kölcsön bekebelezett kamatlába nem nagyobb az új kölcsön kamatlábánál, az illetékmentességet nem lehet megadni akkor sem, ha a fél igazolja, hogy a régi kölcsön után a bekebelezettnél tényleg nagyobb kamatot fizetett. (9596/1915. P. sz.)

*

54. A panasznak hely adható nem volt, mert az illetéki díj-jegyzék 54. tétel második bekezdésében említett kedvezmény csak a pénzügyi hitelegyleti tagokra vonatkozik. Pénzügyi hitelegyletek alatt pedig nem maguk a részvénytársaságok vagy szövetkezetek, de az ezek keretén belül, külön alapszabályok mellett létesült alkalmi egyesülések értendők, amelyek tagjai az igénybevett hitel erejéig egymásért kezességgel tartoznak. Az ily pénzügyi hitelegyleti tagok által kiállított jelzálogkötési okiratok tartoznak tehát 1 K-ás bélyeg alá, míg minden egyéb esetben a jelzálogkötési okiratok után az illetéki díj-jegyzék 54. tétel első bekezdése értelmében II. fokozat szerinti illeték rovandó le. (17803/1913. P. sz.)

*

55. A panaszolt illeték azért van előírva, mert a csak ingóságokból álló hagyaték tárgyalásáról felvett jegyzőkönyvön az 56 koronát meg nem haladó bélyegilleték le nem rovatott, panaszló mint bírósági megbizottként eljáró kir. közjegyző pedig másod-sorban fizetésre azért köteleztetik, mert a leletet felvenni elmulasztotta. Kétségtelen, hogy a kir. közjegyzőt, midőn bírói megbízásból jár el, ugyanazok a kötelezettségek terhelik, melyeket a fennálló törvények szerint a bíró teljesíteni tartozik, tehát a lelet-

felvétel kötelezettsége is. A lelet felvételét elmulasztó tisztviselőt azonban az illetékszabályok 89—94. §-ai azon személyek között, akik az illetékért elsősorban vagy mint kezesek felelőssé tehetőek, fel nem említi. A mulasztás következménye tehát csak a kártérítési kötelezettség lehet, aminek a törvényhozó határozott kifejezést is adott az 1894:XXVI. t.-cz. 30. §-ában, amelyben az ily mulasztásnak következményéül a kártérítési kötelezettséget jelölte meg. A bíróságnak és bírósági hivatalnoknak a peres eljárás során elkövetett ily mulasztása esetén az 1894. évi XXVI. t.-cz. 30. §-a szerint a kártérítési kötelezettséget az adóhivatalnak minden előző intézkedése nélkül első fokban a kir. pénzügyigazgatóság állapítja meg. A köztisztviselő kártérítési kötelezettségének mikénti megállapítására vonatkozó általános szabályoktól eltérő ezen kivételes rendelkezés, amely szerint a kötelezettség megállapítása a pénzügyigazgatóság hatáskörébe utaltatott, perenkivüli eljárásban a bírákra sem alkalmazható, miből önértékelhetőleg következik, hogy bírói megbizottként eljáró kir. közjegyzőt sem terhelhet nagyobb kötelezettség, mint amilyen a bírót terhelné, ha ő maga járt volna el. (11147/1914. P. sz.)

Közlemények.

Közgyűlések. A budapesti kir. közjegyzői kamara, az országos egyesület és a nyugdíjintézet 1916. február 20-án délelőtt a budapesti kir. törvényszék (V. Alkotmány-utca 14.) I. em. üléstermében tartják meg folyó évi rendes közgyűléseiket.

*

Új közjegyzőség. A m. kir. igazságügyminister 66704/1915. I. M. számú rendelettel az aradi kir. törvényszék területéhez tartozó kőrösbökényi és nagyhalmágyi kir. járásbíróóságok területeire Kőrösbökény székhellyel külön kir. közjegyzőséget rendszeresített, mely az aradi kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. E rendszeresítés folytán a borosjenői kir. közjegyzőség hatásköre a rendelet hatálybaléptének napjától kezdve a borosjenői kir. járásbíróóság területére szorítkozik. A rendelet 1916. évi április hó 1-én lép hatályba. E napig a kőrösbökényi és a nagyhalmágyi kir. járásbíróóság közjegyzői megbízásait a borosjenői kir. közjegyzőnek adja ki.

*

Vitás elvi kérdés. A m. kir. Curia II. (telekkönyvi, urbéri és birtokrendezési) jogegységi tanácsa az 1916. évi február hó 19. napjára kitűzött ülésében a következő vitás elvi kérdést fogja eldönteni: Hitelbiztosítéki összeg erejéig bejegyzett jelzálogjogra vonatkozólag megengedhető-e oly telekkönyvi feljegyzés, mely szerint a biztosítéki jelzálog jog eredeti adós személyében történt változás után, az előbbinek helyébe lépő új adósnak eme hitelviszonyból keletkező tartozásának biztosítására szolgál. (Vonatkozással egyfelől a m. kir. Curia 2427/1909. P. számú és a pozsonyi kir. ítélőtábla 2661/1911. P. és 15/1913. P. számú végzéseire.)

*

A váltóóvási határidő újabb meghosszabbítása. A nem-moratoriumos váltók óvási határidejét a kormány tudvalevőleg márczius hó 3-ig meghosszabbította. Miután azok az okok, amelyek az óvási határidő kitolását indokolták tették, ma is fennállnak, a Magyarországi pénzügyintézetek orsz. szövetsége és a Pénzügyintézetek országos egyesülése illetékes helyen előterjesztést tettek abban az irányban, hogy a márczius 3-án lejáró óvási határidő újabb meghosszabbítást nyerjen. A kormány értesülésünk szerint az óvásfelvételi határidőt újabb három hónappal, azaz folyó évi június hó 3-ig meghosszabbítja és az erről szóló kormányrendelet a közeljövőben megjelenik.

E kérdéssel kapcsolatban a Pénzügyintézetek országos egyesülése javaslatot tett az iránt is, hogy a kormány a váltóóvás teljes elejtése körül a moratorium fennállása alatt nyert kedvező tapasztalatokat értékesítve, a váltóóvás formalismusának enyhítése tárgyában állandó jellegű szabályozást léptessen életbe.

*

Az osztrák moratorium. Ausztriában a törvényes halasztás — Galicziát és Bukovinát kivéve — tudvalevőleg 1915. aug. 31-ével véget ért. Érvényben maradt azonban a moratoriumi rendeletnek az az intézkedése, mely felhatalmazza a bírót, hogy az adósnak legfeljebb 1915. decz. 31-ig fizetési halasztást engedélyezzen. Az év végén az osztrák kormány rendeletet adott ki, mely ezt a terminust az 1914. aug. 1. előtti időkből származó magánjogi pénzkövetelésekre nézve legfeljebb 1916. decz. 31-ig tolja ki. Egy második rendelettel a törvényes halasztás Galicziára és Bukovinára nézve egy évvel, vagyis 1916. végéig meghosszabbított.

*

Az alapítvány jogi létesülése. A Curia álláspontja ebben a különösen az örökösödési eljárás szempontjából lényeges kérdésben a legutóbbi időkig, nevezetesen 1910. évig az volt, hogy az alapítvány jogi létesüléséhez annak kormányhatósági jóváhagyása szükséges. Ezt a jogi álláspontot fejezik ki többek között a kir. Curia 4219/1903., 2035/1904., 3496/1904., 1343/1905., 10,051/1905., 3084/1905., 1155/1906., 87/1907., 1643/1907., 3943/1907., 465/1908., 1198/1908., 2715/1908. számú határozatai. Ezekkel a határozatokkal szemben azután az 1910. évben és azóta a kir. Curianál egy szokatlanul hirtelen fordulat következett be, amelynek értelmében a kir. Curia legújabb néhány határozatában már arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alapítvány magának az alapítónak egyoldalú akaratnyilvánítása útján végérvényesen étesül, s ahhoz kormányi jóváhagyás, mint konstitutív kellék nem igényeltetik. Ilyen értelemben döntik el a kérdést a Curia I. polgári tanácsának 5856/1909. sz. határozata, mely a tanács elvi határozatainak gyűjteményébe 34. sorszám alatt van felvéve, továbbá ezt követőleg a 4588/1910., 5164/1910., 5538/1910., 5728/1910., 925/1911., 4058/1911., 5085/1911., 5201/1911., 5740/1911., 1857/1912., 3594/1912., 6170/1912. számú határozatok. Ezek közül különösen élesen fejezi ki a Curia jelenlegi álláspontját az 1857/1912. számú ítélet indokolása, mely hivatkozik a fenti elvi jelentőségű határozatra is és hangoztatja a Curiai gyakorlat állandóságát. Ezen indokolást a következőkben közöljük:

„N. J. örökösödési jogi végrendeletben tett s a rendelkező részben említett kétrendbeli alapítvány létesülése és bírói átadása nem tehető függővé attól, hogy a kezeléssel megbízott pécsi káptalan, mint testület, külön alapítólevelet mutasson be s annak kormányhatósági jóváhagyását kieszközölje; mert: az alapítványokról szóló törvényeink, jelesen az 1715 : LXXIV., 1723 : LXX., 1791 : XXIII. és 1791 : XXVI. törvények félreérthetetlen tartalma szerint az ilyen természetű alapítványok, — amiként ez a kir. Curia 5856/1909. számú elvi jelentőségű határozatában is kimondatott és mint állandó bírói gyakorlat követtetik, — kormányhatósági jóváhagyás nélkül létesülhetnek s e törvényekben ezekre az alapítványokra nézve csupán a főfelügyeleti jog van fenntartva, ebben a főfelügyeleti hatalomkörben pedig az a jog, hogy a kormányt közreműködés is illeti meg a jóváhagyás megadása által az alapítvány létesítésében, amely jóváhagyás nélkül ily alapítványok nem is létesülhetnek, nemcsak benn nem foglalják, de a magyar alapítványjognak hosszú történeti fejlődés folyamán kialakult rendszere, mely az 1790 : XXIII. tcz.-ben és az 1790 : XXVI. tcz.-nek különösen 10. §-ában nyert betetőzést, a kormánynak ezt a közreműködési jogát az ily alapítványok létesítésében egyenesen kizárja. Ennek a rendszernek ugyanis az idézett törvényekben körülírt a „piae causae“ fogalmi körébe eső alapítványok tekintetében garantialis természetű elve az, hogy a főfelügyelet csak a már létrejött s az illetékes testületek kezelésébe jutott ily alapítványok fölött gyakorolható s a főfelügyeletből folyó összes jogok a már létrejött alapítvány, illetőleg annak kezelése ellen érvényesítendőek. Mindezeknél fogva kétségtelen lévén az, hogy az alsóbíróságok ítéletének a kétrendbeli alapítványra tett az a rendelkezése, hogy ezek az alapítványok csak alapítólevelével előzetes bemutatása s ennek kormányhatósági jóváhagyása ellenében adhatók át, alapítványi közjogunkba ütközik: mindkét alsóbíróság ítéletét megváltoztatni kellett.“

A Curia ezen álláspontjával szemben azonban épen a legutóbbi időben a budapesti kir. ítélőtábla újra épen ellenkező értelemben döntött. Az 1915. december 4-én P. IV. 10465/1915 sz. alatt kelt ítélet indokolásából a következő elvi jelentőségű részt közöljük:

„Az alapítványokról és az azokra nézve a felséget megillető főfelügyeleti jogról számos törvény intézkedik, melyekből általában kétségen kívül áll, hogy az 1848. évet megelőző idők törvényhozása az alapítványok felett gyakorlandó főfelügyeletet a király kezébe adta anélkül, hogy a főfelügyelet köre tekintetében bármiféle korlátozást tett volna. Mert nem tekinthető ily korlátozásnak az 1715. évi LXXIV. t.-cikknek az a kijelentése, hogy „dum et quando necesse videbitur“, ha ugyanis a törvény a legfelsőbb tényezőnek az alapítványra vonatkozó felügyeleti jogot megadja, a felügyeleti hatóság hatáskörébe tartozik annak a megállapítása is, hogy a felügyelet érvényesítése mikor és mennyiben szükséges? Ebből pedig következik, hogy a főfelügyeletnek a király részére biztosított ezt a jogát már az akkori idők törvényhozása sem magyarázza akkép, hogy a felügyeleti jog csak a már létesült alapítványokra vonatkozik és annak köréből az alapítvány létesülése körül való tevékenység kizárva volna. Az újabb idők törvényhozását illetően, az 1848. évi III. t.-cikk megalkotásával és ennek keretében a Ministerialis jogkör felállításával új korszak kezdődött ugyan, minthogy azonban a régi törvényekkel ellenkező új törvény az alapítványok tekintetében nemcsak nem hozatott, de az alább kifejtendők szerint az új korszak törvényei a régi törvények erejét kifejezetten is megerősítik, ezért és a jogfolytonosság elvénél fogva is, — a fennebb felhívott törvények mai magyarázata sem lehet a régebbi értelmezéstől eltérő. Nem annál kevésbbé, mert az államéletben, — különösen az újabb időkben felmerült káros természetű jelenségek elhatalmasodásának is gátat kell vetni azzal, hogy a többször hazafiatalan célokra fordított, vagy fordítani megkísérelt alapítványoknak az államellenes szerepe már az alapítvány létesítésének pillanatában kiküszöböltessék és így a mindennek fölébe helyezendő államfenség elve az alapítványok tekintetében is érvényesüljön. Ez érvényesülést pedig az alapítványokról rendelkező régebbi törvények nemcsak meg nem akadályozzák, de a kifejtetteknel fogva kifejezetten is elősegítik. A kifejtettek alapján az alapítványok tekintetében fennálló főfelügyeleti jogot a kir. ítélőtábla akképen értelmezte, hogy abban az alapítványok létesülésénél való közreműködés joga is benne van. Ez a közreműködés pedig mindaddig, amíg a törvényhozás máskép nem rendelkezik, legmegfelelőbbben az alapítólevelek elkészítése és annak felügyeleti hatóság által jóváhagyása által érvényesül.“

A vitás elvi kérdés mielőbbi irányadó eldöntése annyival inkább kívánatos, mert az az örökösödési eljárásban ugyszólván naponként felmerül és nehézségekre vezet. A közalapítványi kir. ügyigazgatóság ugyanis továbbra is következetesen követeli, hogy az alapítvány kezelésére kirendelt közeg (egyházi testület, egyesület, község stb.) mindenekelőtt állítson ki alapítólevelet s ezt terjeszse fel kormányhatósági jóváhagyás alá, mindaddig pedig, amíg ez bekövetkezik, az alapítványi tőke bírói letétben kezeltessék. Amennyiben tehát, amint gyakran előfordul, a kezelő közeg ezt már elvi okokból is ellenzi, a hagyatéki bíróság döntése egyik vagy másik részről felfolyamodással támadtatik meg és hónapokra húzódik el ezen részletkérdés okából az egész hagyatéki ügyének végleges lebonyolítása.

*

Hadbavonult örökös ügygondnokának jogköre. A hadbavonult örökös jogviszonyát az 1380/1915. M. E. számú rendelet 14. §-a szabályozza. Eszerint a végrehajtási eljáráson kívül „egyéb nem peres eljárásban“ a hadbavonultra nézve „azok a szabályok állanak, amelyeket az illető eljárás szerint az ismeretlen helyen távollévőkre kell alkalmazni, amennyiben az ily egyén képviselétől nem gondoskodik.“ Ha tehát a hadbavonult örökös képviselétől gondoskodott, akkor őt, meghatalmazása terjedelmében, meghatalmazottja képviseli. Ha ellenben a hadbavonult képviselétől nem gondoskodott, akkor a felhívott 14. § értelmében reá azok a szabályok állanak, amelyeket az illető nem peres eljárás — jelen esetben az örökösödési eljárás — az ismeretlen helyen távollévőkre alkalmaz. Az örökösödési eljárásról szóló 1894 : XVI. t.-cz. 54. §-a pedig kimondja, hogy a távollévő örökös, ha tartózkodási helye ismeretlen, a közjegyző által hirdetmény útján idézendő, s részére a gyámhatóság által gondnok rendelendő. Ezután felmerül a kérdés, hogy ezen gondnok jogköre mire terjed ki? A kérdés megvilágítására előrebocsájtom, hogy itt nem a gondnokság alá helyezett gondnokáról, hanem csak eseti gondnokokról van szó. Az 1894 : XVI. t.-cz. 54. §-a alapján kirendelt eseti gondnok jogkörét ezen törvény 55., 58., 59., 60., 61., 64., 65., 66., 67. és 70. §-ai állapítják meg, mely szerint ez a jogkör csak osztozási kérdésekre terjed ki, de az örökös illetőségének elidegenítésére nem. Tehát a hadbavonult örökös részére kirendelt eseti gondnok osztozási kérdésekben diszponálhat, de a hadbavonult illetőségét el nem idegenítheti. Ezzel szemben azon eset merülhet fel, hogy a gyámhatóság olyan osztályos egyezséget hagy jóvá, amelynek keretében az eseti gondnok a hadbavonult illetőségét eladja. Az ezen alapuló tulajdonjog bekebelezési kérelmet a telekkönyvi hatóságnak — a fenti álláspont szerint: helyesen — el kell utasítania. Sőt olyan eset is merülhet fel, hogy a hadbavonult részére — az örökösödési eljárás keretén kívül — a gyámhatóság az 1380/1915. M. E. számú rendelet 14. §-a alapján gondnokot rendel ki, aki a hadbavonult ingatlanát eladja. A gyámhatóság ezt a szerződést jóváhagyja, melynek alapján tulajdonjogbekebelezést kértek. A fent előadottakból következik, hogy a telekkönyvi hatóságnak ezt a tulajdonjogbekebelezési kérelmet is el kell utasítania, mert a kirendelt eseti gondnok szerződéskötése csak egy magánjogi jogügylet, de nem tartozik a „nem peres

eljárások“ közé, s így az 1380/1915. M. E. számú rendelet 14. §-a ezen esetre nem alkalmazható. Most a gyámhatóság részéről felvetődik az a kérdés, vajjon a telekkönyvi hatóság jogosult-e a gyámhatóság által jóváhagyott s a hadbavonult ingatlanára vonatkozólag az eseti gondnok által kötött jogügyletet a bekebelezhetőség szempontjából megvizsgálni? Erre a válasz csak igenlő lehet, mert a telekkönyvi rendtartás 69. §-a szerint érvénytelen jogalapú jogügylet alapján sem előjegyzés, sem bekebelezés el nem rendelhető. (*Jogtud. Közlöny.*)

*

Az okiratok megsemmisítésére vonatkozó jogszabályaink számos törvényben szétszórva találhatók meg, amelyek összállítása — tekintve, hogy a háború folyamán egyes vidékeken sok okirat és érték pusztulhatott el fosztogatás és tűz által, vagy más módon — időszerűnek mutatkozik. Az okiratok a megsemmisítési eljárás szempontjából két főcsoportra oszthatók. Vannak olyan okiratok, amelyek a közforgalom tárgyát képezik és olyan okiratok, amelyek a közforgalom tárgyát nem képezik. Az utóbbiak megsemmisítéséről intézkedtek eddig az 1868. évi LIV. t.-cz. 41. és 529—533. §-ai, míg jelenleg az eziránti eljárást az új polgári rendtartás szabályozza a tizenötödik czimben. A többi törvényeink, amelyek az okiratok megsemmisítéséről intézkednek és amelyeket a Ppé. (1912: LIV. t.-cz.) 5. §-a hatályban fenntartott, a következők:

Az 1881. évi XXXIII. t.-cz. a közforgalom tárgyát képező értékpapírok birói megsemmisítéséről és elévüléséről,

Az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 298. §-a a kereskedelmi utalványok és a 452. § az elveszett áru- vagy zálogjegyek (közraktári jegyek) megsemmisítéséről,

Az 1876. évi XXVII. t.-cz. (a váltótörvény) 77—80. §-aiban az elveszett váltók megsemmisítéséről,

Az 1881. évi XI. t.-cz. a kézi zálogkölcsonügyletről a 14. §-ban az elveszett zálogjegy megsemmisítéséről intézkednek.

Az 1885. évi IX. t.-cz. a postatakarékpénztárról 21. §-ában a postatakarékpénztári betétkönyvecskék elvesztése esetén a megsemmisítési eljárás egy egész különös nemét írja elő.

Az 1871. évi XXXIV. t.-cz. a Magyar Földhitelintézetéről 2. §-ában a Magyar Földhitelintézet által kibocsátott értékpapírok megsemmisítése iránti bíróságot jelöli meg.

Az 1879. évi XXXIX. t.-cz. a Kisbirtokosok Földhitelintézetéről 2. §-ában ugyanily értelemben rendelkezik.

Az 1911. évi XV. t.-cz. a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségéről 3. §-ában hasonló rendelkezéseket tartalmaz.

Az 1899. évi XXXVII. t.-cz. az Osztrák-Magyar Bank szabaddalma meghosszabbításáról az ott becikkelyezett alapszabályok 99. §-a szerint a részvények, záloglevelek s az ahhoz tartozó osztalék, illetve kamatutalvány megsemmisítéséről intézkedik.

Az 1908. évi LVIII. t.-cz. a Csekről 20. és 21. §-aiban szintén megsemmisítési eljárási szabályokat tartalmaz.

Ezen most ismertetett törvények közül csupán az 1881. évi XXXIII. t.-cz. tartalmaz rendszeres, az egész anyagra kiterjedő eljárási szabályokat, a többi hivatkozott törvények hol hatásköri, illetve illetékességi szabályokat létesítenek, vagy pedig a megsemmisítési eljárásnak csupán egyes részletkérdéseit szabályozzák.

*

Ingóságok árverésének elrendelése a háború alatt. A budapesti kir. törvényszék (21 P) felebbezési tanácsa egy konkrét esetben kimondotta: A 12000/1915 I. M. E. számú rendelet 16. §-a értelmében a végr. törvény 104. §-ában foglalt esettől eltekintve, elrendelendő az árverés, ha a bíróság az összes körülmények szorgos méltatása után és különösen annak a figyelembe vétele mellett, hogy az árveréstől kellő eredmény várható-e: az árverés elrendelését indokoltnak tartja. Annak a körülménynek a méltatásánál, hogy az árveréstől kellő eredmény várható-e: csupán az lehet irányadó, hogy a jelen gazdasági viszonyok mellett lehet-e oly árverési vételárát elérni, mint amilyen vételár a normális politikai és gazdasági viszonyok között elérhető volna, s ha a gazdasági viszonyok ismerete azt bizonyítja, hogy a jelen helyzetben is a normálisnak megfelelő eredmény érhető el az árveréstől, nem volna indokolva az árverés elrendelését a háború utáni időre eltolni, annál kevésbé, mert ha a háború után az áruk régebbi forgalmi értéke a háborút követőleg nem csökkennek, az eredmény ugyanarra vezet, ha az árverés a háború alatt vagy után tartatik meg. Az árverés elrendelése kérdésében figyelembe veendő továbbá az is, hogy az elárverezni kért ingók oly természetűek-e, amelyek a jelen viszonyok mellett is fontos keresleti árukat képeznek-e? Az elárverezni kért ingók a végrehajtási jegyzőkönyvből kitűnően oly árukat képeznek, (vászon, szövet, kelme), amelyek tudvalevőleg

rendkívüli nagy keresletnek örvendenek szükségességüknél fogva. Ezek szerint tehát az árverés elrendelését nemcsak az a tény indokolja, hogy az elárverezni kért ingók a háborús viszonyok alatt fontos keresleti cikket képeznek, hanem az is, hogy értékükben jelentékenyen emelkedtek, ezeken kívül szem előtt nem téveszthető a végrehajtható hitelezőknek az az érdeke is, hogy követeléseiket idején megkaphassák.

*

A haláleseti vagyonátruházások illetéke cím alatt megjelent könyvében *dr. Móricz Zsigmond* kassai kir. járásbíró a hagyatékokkal kapcsolatos illetékszabályokat a hagyatékoknak illetékkiszabás végett való bejelentésétől végig kíséri törlésükig, visszafizetésükig és elévülésükig. A szétszórt jogforrásokat és az azok nyomában keletkezett pénzügyministeri rendeleteket és a közigazgatási bírósági joggyakorlatot könnyű áttekinthető rendszerbe foglalja és ezzel úgy a nagyközönségnek, mint az ügyvédeknek, közjegyzőknek, bíróknak és pénzügyi hatóságoknak jó szolgálatot tett. Alkalmos segédkönyvül fogják forgatni *Móricz dr.* könyvét azok is, akik az örökösödési illeték reformját sürgetik és akik az állami örökösödési jognak kiterjesztését követelik. A könyv tartalma fejezeteinek következő cikkeiből legjobban kitűnik: Hagyatékok bejelentése illetékkiszabás végett. — Az örökösödési illeték tárgya. — Haláleseti vagyonátruházások illetéke. — A hagyatéki vagyon értékének megállapítása. — Illetékmentes hagyatékok és hagyományok. — Illetékleengedés a vagyonátruházás közelsége folytán. — Az illetékkiszabási hivatalok illetékessége. — Az örökösödési illeték esedékessége. — Az örökösödési illeték biztosítása. — Az örökösök felelőssége az örökösödés illetékért. — Jogorvoslatok. — Az örökösödési illeték törlése, visszafizetése és elévülése.

A könyv megrendelhető szerzőnél Kassán. Ára 2 K.

*

Személyi hírek. Kir. közjegyzőkké kinevezettek: *Gelletich Frigyes* fiumei kir. közjegyzői helyettes Fiuméba, *dr. Ikrich Arnold* nagyenyedi kir. közjegyzői helyettes Kőrösbányára, *dr. Fabinyi Leó* kolozsvári kir. közjegyzői helyettes Nagyrőczére és *dr. Buday József* derecskei ügyvéd Békésre.

Áthelyeztetett *dr. Pally M. Béla* zilahi kir. közjegyző Szatmárnémetibe és *dr. Szécsi Ferencz* hatvani kir. közjegyző Erzsébetfalvára.

Elhaláloztak *Polgár József* sümegi, *dr. Kux Vilmos* zsolnai és *dr. Dömötör Sándor* szilágycsehi kir. közjegyzők.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadó-
Egész évre . . . 12 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	== hivatal ==
Félévre . . . 7 „	budapesti kir. közjegyző.	Budapest, VI, Andrásy-út 1.

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — A porosz ügyvédközjegyzőség. — A budapesti kir. törvényszék a kir. közjegyző tanuzási kötelezettségéről. — Végrendelet tétele a Ptk. javaslata szerint — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874: XXXV. és 1886: VII. törvénycikkek) története.

Irta: *Rupp Zsigmond*, budapesti kir. közjegyző.

(Folytatás.)

Eötvös Károly: (klasszikus beszédje megérdemli, hogy azt terjedelmesebb kivonatban közöljük.)

Szerinte „a kényszernek azon fogalma, mely az itteni tárgyalás alatt jeleztetett, egészen más, mint az, mely a kisebbségi véleményben kifejeztetett. A kisebbségi vélemény ugyanis azon kényszer feltételeit akarná megszabni, melyeknél fogva a telekkönyvi jogok átruházásaira szolgáló okiratok alapján a telekkönyvbe való átruházásnak bevezetése megtörténhessék. Erre nézve pedig a kényszer tulajdonképen már a telekkönyvi törvényben van megállapítva, amidőn ott fel vannak sorolva azon feltételek, melyek